

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ
ОСВІТИ У ДНІПРОПЕТРОВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

О. Грушасла

ЯК ПРОВЕСТИ МАЙСТЕР-КЛАС

*Майстри не народжуються,
майстри стають*

Методичний посібник

Дніпропетровськ 2012

Як провести майстер-клас / О.В. Гришаєва. Дніпропетровськ. – НМЦПТО у Дніпропетровській області, 2012.- с.15

У методичному посібнику розкриваються питання планування і організації роботи майстер-класу як ефективної форми пропаганди, поширення і впровадження перспективного педагогічного та виробничого досвіду. Методичний посібник адресований працівникам ПТНЗ, заступникам директорів професійно-технічних навчальних закладів.

ЗМІСТ

ВСТУП. Майстер-клас - ефективна форма пропаганди, поширення і впровадження інноваційного педагогічного та виробничого досвіду	4-5
Частина 1. Майстер-клас, як форма ефективного професійного навчання педагогів.	6-8
Частина 2. Майстер-клас як яскраво виражена форма учнівства в Майстра, шляхом прямого й коментованого показу прийомів роботи.	8-11
Додаток 1. Приклад проведення майстер-класу «Конструювання заняття із застосуванням цифрових освітніх ресурсів» (Педагогіка).	12
Додаток 2. Приклад проведення майстер-класу приготування салату «Мэриленд»	13-14
Література	15

ВСТУП

Майстер-клас як ефективна форма пропаганди, поширення і впровадження інноваційного педагогічного та виробничого досвіду

**Єдиний шлях, який веде до знань – це діяльність.
Бернард Шоу**

Першочергові завдання сучасної освіти чітко визначені Національною доктриною розвитку освіти: **створення умов для розвитку особистості і творчої самореалізації кожного громадянина України**, виховання покоління людей, здатних ефективно працювати і навчатися протягом життя .

Затверджена постановою Кабінету Міністрів України **«Концепція розвитку професійно-технічної освіти в Україні»** визначає загальну філософію сучасної освіти, її пріоритети і принципи, основні напрями і механізми розвитку освітньої галузі на перспективу.

Провідна роль у реалізації визначених завдань належить Вчителю - Майстру який має працювати нині на рівні сучасних вимог, постійно удосконалюючись, розвиваючи і збагачуючи свою професійну компетентність, інноваційну культуру, технологічний потенціал.

«Найважливіша умова успішної роботи навчального закладу, - підкреслював В.О.Сухомлинський, - це багате, різностороннє інтелектуальне життя педагогічного колективу, допитливість, інтерес до нового в науці, постійний інтелектуальний ріст, удосконалення».

Положенням про професійно-технічний навчальний заклад чітко визначені обов'язки педагогічних працівників, зокрема, необхідність постійно підвищувати свій професійний рівень, педагогічну майстерність, загальну і політичну культуру. Важливими напрямками діяльності педагогічних працівників є:

- безперервне удосконалення фахової освіти та кваліфікації;
- розробка та впровадження інноваційних методик, технологій навчання і виховання, удосконалення форм і методів роботи з учнями, участь в діяльності експериментальних педагогічних майданчиків, творчих груп тощо;
- формування, апробація та впровадження в практику перспективного педагогічного досвіду, навчально-методичної літератури, освітніх та виробничих технологій і досягнень науки, техніки.

Чутливо реагувати на зміни в освітній галузі має і система методичної роботи з педагогічними кадрами, орієнтуючись на завтрашній день розвитку суспільства, освіти, ПТНЗ, вчителя, майстра, учня.

В.О.Сухомлинський наголошував на необхідності постійного поповнення «майстерні педагогічних засобів, яку повинен створити для себе кожний учитель».

Важливу роль у цьому відіграє методична робота, яку Василь Олександрович вважав «інтелектуальною основою педагогічної майстерності».

На розвиток творчої активності викладачів, майстрів виробничого навчання позитивно впливають:

- цілеспрямоване засвоєння досягнень психолого-педагогічної науки, перспективного педагогічного досвіду та інноваційних виробничих технологій;
- поглиблена робота над обраною науково-методичною проблемою;

- стимулювання постійного пошуку оптимальних педагогічних рішень, професійного педагогічного та фахового самоствердження і творчої самореалізації;
- активізація навчально-пізнавальної діяльності;
- створення системи проблемно-діалогічного навчання;
- комфортне освітнє середовище, сприятлива психологічна атмосфера.

Таким чином забезпечується формування і постійне збагачення професійної компетентності педагогічних кадрів, зростає кількість майстрів педагогічної праці, для яких характерні:

- постійний пошук власних оригінальних підходів до моделювання і збагачення власного досвіду;
- висунення і дослідження нових ідей;
- розробка авторських програм, посібників;
- впровадження інноваційних технологій;
- активна участь у роботі творчої групи, у професійних конкурсах; методичних фестивалів;
- виступи на педагогічних читаннях, конференціях;
- виступи в пресі;
- творчі звіти, презентації та ін.

Маючи певний досвід організації роботи майстер-класів, все ж, на жаль, доводиться відзначати **наявність невикористаних резервів:**

- недооцінка ролі майстер-класів у вивченні і впровадженні перспективного педагогічного досвіду та підвищенні професійної фахової майстерності педагогічних кадрів;
- недосконалість мережі майстер-класів;
- недостатня методологічна підготовка частини вчителів до аналізу і експертної оцінки власного досвіду та вивчення досвіду колег;
- нераціональне використання бази і творчого кадрового потенціалу опорних шкіл для створення майстер-класів з актуальних проблем модернізації освіти;
- відсутність аналізу ефективності роботи майстер-класів на основі моніторингу.

У педагогічній літературі, періодичних виданнях мало уваги приділяється висвітленню досвіду діяльності нових ефективних форм методичної роботи з педагогічними кадрами, зокрема, майстер-класів.

ЧАСТИНА 1. Майстер-клас, як форма ефективного професійного навчання педагогів.

Творче впровадження досвіду – це розвиток педагогічних ідей, а також формування власних педагогічних переконань”

В.О.Сухомлинський

В сучасних умовах педагог-майстер - це педагог, що володіє дослідницькими навичками й уміннями, що знає особливості експериментальної роботи, що вміє аналізувати інноваційні педагогічні технології, прогнозувати підсумки своєї діяльності, розробляти методичні рекомендації.

Педагогові-майстрові важливо вміти ефективно представляти свій досвід, транслювати його як можна більшій кількості колег, професійно, таким чином, розвиваючись. Однієї з форм трансляції педагогічного досвіду і є майстер-клас.

Майстер-клас - це разова форма роботи, що поєднує невеликі групи педагогів і педагог-майстер представляє власну систему роботи.

Майстер-класи схожі на курси підвищення кваліфікації для тих, хто вже відбувся як фахівець, але хотів би довідатися більше. Майстер-клас для професіоналів - це можливість познайомитися з новою технологією, новими методиками й авторськими наробками. А це означає крок вперед у своїй справі.

Майстер-клас - це семінар, під час якого провідний спеціаліст розповідає й, що ще більш важливо, показує, як застосовувати на практиці нову технологію або метод.

Методика проведення майстер-класів не має якихось чітких й єдиних норм. Здебільшого вона ґрунтується як на інтуїції провідного спеціаліста, так і на сприйнятливості слухача.

Принцип майстер-класу: *«Я знаю, як це робити. Я навчу вас».*

На майстер-класі завжди надається можливість попрактикуватися під чуйним і доброзичливим контролем педагога, який уважно вислухає й відповідь на всі ваші запитання. Майстер-клас - це двосторонній процес, і відносини «викладач - слухач» є абсолютно необхідними. *Безперервний контакт, практично індивідуальний підхід до кожного слухача* - ось те, що відрізняє майстер-класи від всіх інших форм і методів навчання. До участі в майстер-класах запрошуються кращі фахівці в досліджуваній області. Успішне засвоєння теми майстер-класу відбувається на основі продуктивної діяльності всіх учасників.

При підготовці й проведенні майстер-класу «Педагог-майстер» здобуває різні навички роботи з аудиторією, навчається рефлексувати свої дії й багато чого іншого. «Глядачі» стають експертами, навчаються аналізувати, співставляють свої можливості, навчаються тримати позиції. Добре організований майстер-клас стає генератором ідей для всіх учасників.

При плануванні роботи майстер-класу визначається єдина основна мета, досягненню якої підлягає все засідання. *(Наприклад, вивчення сучасних педагогічних технологій на основі досвіду педагога, що виступає в ролі керівника майстер - класу, і впровадження даного досвіду в практику роботи педагогів однієї спрямованості. Керівник представляє власну систему роботи як комплекс методичних прийомів і педагогічних дій).*

Структура майстер-класу різної спрямованості будується за принципом, що відбиває логічність процесу пізнання: **мотивація, засвоєння нових знань, рефлексія.**

Перша - це теоретична частина заняття. На даному етапі представляється педагогічний досвід керівника майстра-класу по певному напрямку діяльності. (*Наприклад, використання технології створення творчих майстерень на заняттях.* При обґрунтуванні цілей і при вивченні методів даної технології можливо:

- використання відеозапису занять,
- демонстрація робіт учнів у вигляді мультимедійної презентації.

Особливість використання фото та відеоматеріалів полягає в можливості оглядового перегляду фрагментів занять по темі, що відображають систему роботи педагога. Володіння основами інформаційної й комунікаційної культури - неодмінна вимога до сучасного педагога. А ефективність використання ІКТ визначається дійсним включенням в освітній процес, комп'ютер може стати помічником педагога, взяти на себе деякі його функції.

Якщо ви використовуєте:

- супровідний матеріал для викладу - візитка або буклет майстер-класу - використовуйте презентабельні програми (*наприклад Microsoft Office Word, Windows, Publisher, PowerPoint, Movie Maker програми для створення слайд-шоу*);
- для ілюстрація навчальних дій доцільно використати інтерактивні посібники;
- для перевірки знань використовуйте електронні тести;
- для самостійного вивчення - гіпертекстові документи.

Залежно від місця на занятті **час використання цифрового освітнього ресурсу** може бути різним:

- навчальний фільм демонструється не більше 5-7 хвилин;
- при поясненні нового матеріалу презентація не перевищує 15-17 хвилин;
- при використанні тестових програм - не більше 30 хвилин;
- при проведенні презентації творчих проєктів учнів - не більше 25 хвилин.

На занятті обов'язково повинен бути час на спілкування педагога й учнів.

Виключення може скласти заняття, повністю побудоване на основі якогось конструктора, але поки такі оболонки або дорогі, або недостатньо кваліфіковано зроблені.

Друга частина майстер-класу націлена на відпрацьовування отриманих знань у процесі придбання необхідних навичок. На цьому етапі в ролі учнів виступають учасники майстер - класу, а керівник у ролі педагога. На даному етапі важливе усвідомлення кожним педагогом ефективності досліджуваної педагогічної технології.

На третьому етапі - рефлексія. Педагоги об'єднуються в групи і розробляють заняття, план теми в рамках досліджуваного педагогічного досвіду. Результати роботи виносяться на обговорення. Дуже важливий той факт, що кожен учасник майстер-класу отримує конкретні рекомендації для практичної діяльності.

Мета проведення конкретного заняття визначається Майстром в залежності від того, що він буде показувати.

Це може бути:

- показ програми діяльності, освітньої програми, програми самоосвіти й т.п.;
- показ окремих форм роботи, які використовує у своїй діяльності педагог;
- показ окремих методів роботи;
- показ інноваційних моментів діяльності.

При проведенні майстер-класу можуть бути використані наступні **форми роботи**:

- лекція;
- практичне заняття;

–інтегроване (лекційно-практичне) заняття.

Результатом «майстер-класу» є модель, яку розробив «педагог-учень» під керівництвом «педагога-майстра» з метою застосування цієї моделі в практиці власної діяльності. Як приклад, наводжу план проведення майстер-класу «*Конструювання заняття із застосуванням цифрових освітніх ресурсів*» (Додаток 1).

ЧАСТИНА 2. Майстер-клас як адекватно виражена форма університету в Майстра, шляхом прямого й коментованого показу прийомів роботи.

Сучасний ринок праці вимагає уміння швидко орієнтуватись у потребах та вимогах модних сучасних тенденцій України. Це вимагає виховання перспективної, конкурентоспроможної, творчої молоді, тому в професійно-технічних навчальних закладах Дніпропетровської області повинні бути створені комфортні умови для професійного зростання учнів та професійного самоудосконалення викладачів та майстрів виробничого навчання.

Однією із сходинок професійного росту є організація майстер-класів. У своїй роботі необхідно вивчати досвід не лише вітчизняних сфер ринку праці, але й зарубіжних. Майстер – класи можуть проводитися в різних форматах:

1. Майстер - клас на підприємстві. Заявник визначає тему майстер-класу, проводить навчання учнів або робітників. Слухачам майстер-класу надаються технологічні карти, дозволяється відео та фотозйомка.

2. Майстер - клас на спеціалізованих виставках на стенді підприємства. Такі майстер-класи проводяться з метою демонстрації можливостей устаткування підприємства або рекламування нових технологій виготовлення продукції, або рекламування продукції підприємства.

3. Навчальний майстер-клас для групи слухачів. Проводиться з метою підвищення кваліфікації зацікавлених спеціалістів. Набір групи та організація місця проведення здійснює сторона, яка приймає. Слухачам майстер-класу надаються технологічні карти, дозволяється відео та фотозйомка. В нашому випадку майстер-клас проводиться фахівцем із виробництва разом із майстром училища як підсумок вивчення теми чи групи тем. Майстер виробничого навчання в училищі готує обладнання та інструмент.

Періодичному проведенню майстер-класів в училищі може сприяти ще один крок на шляху до інновацій – відкріплення майстрів від груп та перевід їх на схему роботи "майстер-майстерня". Практика доводить високу ефективність такої організації навчально-виробничого процесу, оскільки майстер зосереджується повністю над формуванням професійних навиків учня, а також знаходить час для удосконалення власної фахової майстерності, творчого пошуку, інтелектуальної праці. З іншого боку, внаслідок відкріплення майстрів від груп утворюється економія фонду заробітної плати, яка доцільно використовується для проведення майстер-класів.

Основні переваги майстер-класу - це унікальне сполучення: короткої теоретичної частини, індивідуальної роботи, спрямованої на придбання й закріплення практичних знань і навичок.

Тематика майстер-класів.

➤ Різні аспекти і прийоми використання технологій;

- Авторські методи застосування технологій на практиці.

Завдання майстер-класу.

- Передача Майстром свого досвіду шляхом прямого і коментованого показу послідовності дій, методів, прийомів і форм діяльності;
- Спільне відпрацювання технологічних підходів Майстра і прийомів вирішення поставленої в програмі майстер-класу проблеми;
- Рефлексія власної професійної майстерності учасниками майстер-класу;
- Надання допомоги слухачам у визначенні завдань саморозвитку і формуванні індивідуальної програми самоосвіти та самовдосконалення.

Як провести майстер-клас? Алгоритм технології його проведення.

Аудиторія не може чекати. І ви повинні зробити все, щоб про вас говорили, а захід, що ви організували, почали цитувати.

Майстер-клас можна умовно розділити на три етапи: *підготовчий, майстер-клас, рефлексія й аналіз*. Але якщо придивитися, то етапів більше.

Підготовчий етап.

1. Пошук аудиторії.

Майстер-клас - це не просто бесіда за чашкою кави або посиденьки, де говорять ні про що. Ви повинні провести свій захід на самому вищому рівні. Перед тим, як проводити захід, необхідно підібрати приміщення. Подивіться, чи вистачає вам розеток. Подумки представте, як будуть розміщені демонстраційні столи, робочі місця для учнів, де розташує проєктор й екран для нього. Перевірте акустику приміщення, щоб не виявилось, що вас почують тільки перші ряди.

2. Атрибутика.

Коли зупинитесь на певному приміщенні, потрібно розробити атрибутику з вашим логотипом, адже кожен папірець може привести слухача до вас, якщо його зацікавить щонебудь. Потрібно вирішити, на яку аудиторію, варто розраховувати. Це дасть вам можливість визначити, як варто виділити лідерів заходу. Оптимально - це бейдж, а якщо хочете, щоб слухачі, учні ніяк не пропустили значимих людей, які можуть стати джерелом подачі інформації про вашу компанію, можете видати доповідачам й організаторам однакову форму.

3. Взаємодія зі ЗМІ.

Щоб захід не провалився, відразу як визначитеся з аудиторією, варто розмістити прес-релізи в друковані й електронні ЗМІ. Опублікуйте повідомлення на інформаційних сайтах. Щоб не подавати інформацію на непотрібних ресурсах, варто визначитися яке коло людей повинно довідатися про захід.

4. Підготовка перед заходом.

Щоб під час майстер-класом не було затримок, варто прийти в приміщення заздалегідь і підготувати всю апаратуру. Якщо буде можливість варто перевірити всі мультимедійні засоби. Для особливих гостей варто зарезервувати місце. Бажано, щоб воно було якнайближче. На видне місце варто покласти ручки й папір, які можуть брати всі. Також перед початком варто запитати, в усіх чи є де записати й чим записати.

5. Кава брейк.

Якщо такий захід підготовлений, варто заздалегідь продумати, як воно буде реалізовано. Головне, що будуть пити гості й чим ви зможете їх почастувати. Найкраще, щоб був вибір. Адже, хто не захоче кава, а комусь буде по душі мінералка, а дівчата дуже люблять сік.

Тому щоб люди змогли обмінятися візитками й небагато поспілкуватися, варто зробити з кави-брейк маленький захід за невеликою барною стійкою.

6. Заключна частина заходу.

На заклучну частину варто залишити саме «смачне», що у вас є. Не варто жаліти час на питання, які можуть виникнути. Краще не встигнути розповісти одну главу, ніж монотонно закінчити виступ. Для цього завжди в доповідача повинна бути запасна тема, до якої він міг б звернутися, якщо раптом не буде питань.

7. Збір відгуків про захід.

Якщо ви хочете відразу отримати відклики, можна поставити кілька стійок з записничками, де кожен зміг би написати свою думку й залишити вам побажання.

Після завершення майстра-класу варто ретельно відстежити публікації в пресі. Вони можуть з'являтися щороку. Наприклад, якщо на вас будуть посилатися. По можливості намагайтеся відповідати на кожне згадування про вашу зустріч.

8. Аналіз

Заклучний етап, де ви повинні зробити висновки, зважити всі думки й вирішити, чи варто проводити черговий захід. Під час аналізу слід, побачивши негативні сторони, спробувати їх відразу ж виправити, хоча б на папері. Це дасть можливість надалі проводити захід на найвищому рівні.

Кроки проведення майстер-класу.

Майстер - клас — одна з форм організації навчального процесу, що припускає творчу діяльність учнів по побудові власних знань у рамках тієї або іншої навчальної теми. Головне в Майстернях не повідомляти й засвоювати інформацію, а навчати інноваційним способам роботи. Основна цільова орієнтація полягає в тому, щоб надати учням знання, що дозволяють їм само розвиватися, усвідомлювати самих себе й своє місце у світі, розуміти інших людей.

Технологічні етапи

1. Презентація досвіду Майстра (коротко характеризуються основні ідеї технології, описуються досягнення в роботі)
2. Мотивація (індуктор) — прийом, що забезпечує «наведення на проблему»; згорнутий зміст теми, доводиться результативність діяльності, яка свідчить про ефективність технології; визначаються проблеми та перспективи в роботі Майстра.
3. Соціалізація — «обнародування», описується система заходів у режимі технології, що презентується; визначаються основні прийоми роботи, які Майстер буде демонструвати слухачам, демонстрація прийомів ефективної роботи; подання всім учасникам майстерні проміжного, а потім й остаточного результату роботи.
4. Моделювання (реконструкція) — слухачі виконують самостійну роботу в режимі технології Майстра
5. Афішування — представлення виконаних робіт на загальне обговорення.

Рефлексія активізація самооцінки та самоаналізу з приводу діяльності на майстер-класі.

Особливості добору й конструювання навчального змісту для майстер-класу.

1. Добір змісту здійснюється не тільки відповідно до теми заняття, але й з урахуванням основної ідеї майстерні, що відповідає авторському задуму майстра.
2. Логіка побудови завдань відбиває логіку розвитку основної ідеї.

3. Надмірність матеріалу (велика кількість інформації створює відчуття незавершеності пізнання, невичерпності теми).
4. Пред'явлення матеріалу у своїй цілісності, а потім перехід до деталей, елементів, що висвітлюють тему майстерні.
5. Розмаїтість завдань по формах і видах роботи.
6. Обов'язкове звертання до особистого досвіду учнів, їхньої емоційно-почуттєвої сфери.

Особливості організації діяльності учнів.

1. Творча, пошукова, дослідницька діяльність.
2. Групова форма взаємодії.
3. Самостійність і воля на всіх етапах.
4. Право на власну думку, право на помилку.

Особливості організації діяльності майстра.

1. Специфіка діяльності майстра не в поясненні матеріалу, а в пред'явленні завдань, що орієнтують учнів на самостійну діяльність по набутті нових знань, створенню творчого продукту.
2. Майстер не задає питань і сам не квапиться відповідати на них.
3. Підтримка й заохочення самостійності й ініціативності учня
4. Створення доброзичливої атмосфери, відсутність оцінок й оцінюючих суджень.
5. Співтворчість майстра й учня.
6. Організація діалогу, в якому кожен має право на власні судження.
7. Забезпечення співробітництва учнів у групі.

Таким чином, підбиваючи підсумок всьому сказаному, можна визначити формулу майстер-класу:

УСПІШНА ТЕХНОЛОГІЯ + КОМПЕТЕНТНИЙ ФАХІВЕЦЬ + ДОСТУПНІСТЬ ДЛЯ КОЛЕГ = МАЙСТЕР КЛАС.

До формули майстер-класу я б додала + інтерактивність. Думаю, що майстер-клас і відрізняється від всіх інших форм передачі досвіду тим, що дає можливість відразу спробувати новий прийом (спосіб, засіб) і отримати відгук досвідченого майстра. А майстер відразу бачить, наскільки ефективно передається його досвід.

Вдалих вам майстер-класів і тільки позитивних відкликів про їх проведення.

Додаток 1.

Розглянемо більш докладно модель проведення майстер-класу «*Конструювання заняття із застосуванням цифрових освітніх ресурсів*».

Спочатку визначимося, що ж таке ЦОР (цифровий освітній ресурс) - це змістовно відособлений об'єкт, призначений для освітніх цілей і представлений у цифровій формі. Звичайно для його відтворення потрібний комп'ютер.

У конспекті майстер-класу необхідно визначити мету: представити практичний досвід роботи з використання Інтернет-ресурсів, ЦОР на заняттях і позаурочній діяльності.

Прописати технічне завдання для слухачів майстер-класу (*тобто практичну роботу*).

Список технічного устаткування й програмного забезпечення, необхідного для проведення майстер-класу.

I. При проведенні презентації педагогічного досвіду педагогом-майстром:

- коротко характеризуються цифрові освітні ресурси, які використовуються в практиці викладання: класифікований список ресурсів (*можливе оформлення у вигляді буклету*), мета їх використання, умови реалізації (технічні вимоги до різних видів ресурсів, особливості використання);
- описуються досягнення в роботі;
- доводиться результативність діяльності учнів, яка свідчить про ефективність технології використання ЦОР;
- визначаються проблеми й перспективи в роботі педагога-майстра.

II. Далі педагог описує систему навчальних занять в режимі технології, яку презентує. Тут визначаються основні прийоми роботи, які майстер буде демонструвати слухачам. Доцільно дати методичні рекомендації зі створення й застосування ЦОР (*можливе оформлення у вигляді пам'яток, буклетів, технологічних карт*).

III. Друга частина майстер-класу представляє собою проведення імітаційної гри, де педагог-майстер проводить навчальне заняття зі слухачами, демонструючи прийоми ефективної роботи з учнями. Слухачі одночасно грають дві ролі: учнів експериментальної групи й експертів, які присутні на відкритому занятті.

IV. Наступний етап майстер-класу - моделювання.

Педагоги-учні виконують самостійну роботу з конструювання власної моделі навчального заняття в режимі технології педагоги-майстри із застосуванням рекомендованих Інтернет-ресурсів або ЦОР, з огляду на методичні рекомендації зі створення й застосування ЦОР.

Майстер виконує роль консультанта, організовує самостійну роботу слухачів й управляє нею.

V. Підсумком майстер-класу є рефлексія.

Майстер спільно зі слухачами проводить обговорення авторських моделей навчального заняття. Проводиться дискусія за результатами спільної діяльності майстра й слухачів. Кожен педагог-майстер повинен уміти адекватно проаналізувати результати своєї діяльності й відповісти для себе на питання «Яка ефективність проведення й що дало кожному педагогові участь у його майстру-класі?»

Додаток 2.

Салат «Мэриленд» Руслан Гарбуз працює кухарем ось вже впродовж 12 років, з них 1,5 року - шеф-кухарем відомого в столиці (і за її межами) ресторану "Семс Стейк Хаус".

Руслан - справжній майстер приготування стейков, і шліфує свою майстерність щоденно. Головне в цій справі на його думку, - процес дозрівання м'яса. Перед нарізкою на порції м'ясо повинне дозріти, відпочити як мінімум тижнів зо два. Тому приготувати справжній стейк з м'яса, купленого в супермаркеті, неможливо; краще зібрати компанію друзів і оцінити гастрономічні якості стейків прямо в "Семс Стейк Хаус".

А з нами Руслан поділився не менш цінним і симпатичним рецептом салату, який він придумав сам. У "Семс Стейк Хаус" він отримав назву "Меріленд".

Для його приготування нам знадобляться:

Тушка кальмара - 1 шт.

Перепелині яйця - 3 шт.

Сир - 20 г

Шинка - 20 г

Ікра червона - 10 г

Майонез - 40 г

Салат Фрізе - 15 г

Помідори черрі - 3 шт.

Цибуля кримська - 5 г

А також "знаряддя праці": ніж для нарізки, форма для салату у формі широкого кільця, і ложка.

1. Тушку кальмара, сир, шинку і цибулю нарізуємо, як показано на фото. Ріжемо яйця навпіл і три подрібнені половинки відправляємо в салат. Додаємо майонез і перемішуємо інгредієнти.

2. Викладаємо салат в спеціальну форму, зверху злегка притискуємо ложкою.

Прикрашаємо блюдо салатом Фрізе, половинками перепелиного яйця і помідорами черрі. Зверху викладаємо червону ікру.

3. Знімаємо форму, обережно притримуючи. І подаємо наш салат до столу.

Література

1. Національна доктрина розвитку освіти // Всеукраїнський з'їзд працівників освіти. - К.-2001.
2. Концепція розвитку післядипломної освіти в Україні.
3. Положення про районний (міський) методичний кабінет // Книга методиста. - Упор. Т.М.Литвиненко, О.В.Вернидуб. - Харків. - 2006.- 672с.
4. Рекомендації щодо організації і проведення методичної роботи з педагогічними кадрами в системі післядипломної освіти // Освіта України.- 2002.- № 54.- с.5.
5. Вронська В. Учіння - Знання - Дія. Психологічна доцільність інтерактивних технологій у післядипломній освіті // Управління освітою.- 2007.- № 17. - с.5-8.
6. Гришина Т.В. Освітня технологія як об'єкт методичної роботи. - Харків.- 2003.- 96с.
7. Данилова Г.С., Методичні служби України: проблеми управління, професійна підготовка: Навч.-метод. посібник. - К.: УЗИН, 1997.
8. Дивак В. Методична робота - складова післядипломної педагогічної освіти // Директор школи, ліцею, гімназії. - 2003.- № 1.
9. Єрмола А.М., Василенко О.М. Технологія організації науково-методичної роботи з педагогічними кадрами: Науково-методичний посібник.- Курсор. - 2006.- 312с.
10. Жерносек І.П. Науково-методична робота в загальноосвітній школі: Навч.-метод. посібник.- К: УЗИН.- 1998.
11. Зайченко О. Розвиток творчості педагогічних колективів закладів освіти // Директор школи, ліцею, гімназії. - 2001.- № 2.- с.89-92.
12. Заочна школа методиста // Сільська школа України. - 2008.- № 1.- с.52-56.
13. Калініченко Н.А. Світлий геній школи Павлиша.- Кіровоград. - 2007.
14. Клепко С. Есе з філософії освіти.- Луганськ. – 112с.
15. Кремень В.Г. Про стан освіти в Україні та Національна доктрина її розвитку. Доповідь на II Всеукраїнському з'їзді працівників освіти // II Всеукраїнський з'їзд працівників освіти. - К.- 2000.
16. Логачевська С.П. Структурно-логічні схеми диференційованого навчання в межах одного класу / Зб. Передовий педагогічний досвід Кіровоградщини у новому баченні / За ред.. Біка А.С., Іванка А.Б. І книга. Кіровоград. - 1998.- с.96-111.
17. Майстер-клас районного масштабу // Сільська школа України. 2003.- № 8-9 (44-45).- с.23-24.
18. Методическая работа в школе: организация и управление / Под общ. ред. М.М.Поташника.- М.: Дидактика.- 1971.- 196 с.
19. Ніколенко Л., Савельєва С. Радість відкриття // Радянська освіта. - 1987.- 6 березня.
20. Нові технології навчання: науково-практичний метод // Зб. наук. статей. - К.- 1997.- Вип. 19.- С. 17-24.
21. Половенко О.В. Оптимальна модель методичної роботи в сільській малокомплектній школі. Кіровоград. - 2007.- 66 с.
22. Пометун О. Як навчити учителів інтерактивних технологій: з досвіду проведення інтерактивних тренінгів у системі перепідготовки педагогічних кадрів // Управління школою. - 2004.- № 31.- С.22-28.
23. Радченко А.Є. Професійна компетентність учителя. Харків, - Основа.- 2006.
24. Савченко О.Я. Творчий вчитель // Трудова слава. - 1988.- 3 листопада.
25. Сорочан Т.
26. Старченко К.М., Пуцов В.І., Гадзецький Б.В. Технологія управлінської діяльності завідуючого районним (міським) методичним кабінетом. - К., 2002.
27. Сухомлинський В.О. Вибрані твори в п'яти томах.- К., 1976-1977.
28. Сухомлинський В.О. Директор і вчитель. - Кіровоград, 2005.
29. Тевлін Б.Л. Професійна підготовка вчителів. Харків: Видавнича група «Основа».- 2006.- 192 с.